

Glas Srpske: Intervju sa prvim zamjenikom visokog predstavnika Roderickom Mooreom

Razgovarala: Željka Domazet

Ne želim stvoriti dojam da međunarodna zajednica u BiH nije griješila, da ne griješi i da ne može pogriješiti. Međunarodna zajednica je napravila puno grešaka u BiH i siguran sam da smo činili greške i za vrijeme mog boravka ovdje, međutim, ne vidim da smo napravili grešku oko krupnih stvari.

Rekao je ovo u intervjuu „Glasu Srpske“ prvi zamjenik visokog predstavnika u BiH Roderick Moore. On je istaknuo da se ne dovodi u pitanje politički konsenzus u kojemu se nalazi FBiH, niti tko pokušava ozbiljnost situacije sakriti pod tepih.

– Mnogo sređenija je situacija u RS. Ne bih rekao da je tamo raj, no svima je jasno da je RS funkcionalno bolja od FBiH – istaknuo je Moore.

Glas Srpske: Poslije sjednice Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira (PIC) prošlog tjedna visoki predstavnik Valentin Inzko rekao je da OHR nikada nije bio bliži korištenju bonjskih ovlasti. Zbog čega i zbog koga je razmatrana ta mogućnost?

Roderick Moore: Raspoloženje na ovom zasjedanju PIC-a bilo je značajno različito od raspoloženja prije šest mjeseci i ranije. U sali je vladalo ozračje dubokog razočaranja i to se vidjelo i u tonu communiquea. Ljudi su se s pravom pitali kako to da Beograd i Priština mogu riješiti značajno i teško pitanje Kosova, a Banjaluka, Sarajevo i Mostar se ne mogu dogovoriti o rješenju za provedbu odluke „Sejdić-Finci“. U

takvom kontekstu postavljeno je generalno pitanje da li politika predavanja svih radnji u ruke domaćih lidera funkcionira i da li će funkcionirati ili međunarodna zajednica treba sagledati i druga sredstva koja su joj na raspolaganju, a jedno od njih su i bonske ovlasti. Pretjerao bih kada bih rekao da je bilo konkretnih i opipljivih namjera da se krene u primjenu bonskih ovlasti u bilo koje dogledno vrijeme u budućnosti, jer smatramo da su ona posljednje, a ne prvo rješenje.

Glas Srpske: Rusija nije podržala kompletan communiqué, a ruski veleposlanik izjavio je da posebno nisu zadovoljni pasusom koji govori o reformi FBiH, te da treba otkloniti uzročnike problema, a ne samo gasiti požar. Što je prema Vašem mišljenju uzrok problema u Federaciji?

Roderick Moore: Nema nikakve dileme da u FBiH postoji veliko političko pitanje. Politički ćorsokak u kojemu se nalazi taj entitet, a koji ima i mnogo šire posljedice, ne dovodi se u pitanje. Nitko ne pokušava ozbiljnost situacije u FBiH sakriti pod tepih. Da ste kojim slučajem bili na sjednici PIC-a i postavili pitanje tko su krivci za ćorsokak u FBiH, mislim da bi odgovor bio jednoglasan – tvrdoglavi lokalni političari. Znam da je neka vrsta mode da lokalni političari krive međunarodnu zajednicu za ove probleme koji se ne rješavaju, govoreći da ih je ona proizvela, ali znam i da je međunarodna zajednica uložila dosta napora da pomogne da problemi budu riješeni.

Glas Srpske: Smatrate li da je dobar dio krivice i na visokom predstavniku zbog poteza da suspendira odluke Središnjeg izbornog povjerenstva BiH (SIP) u svezi sa formiranjem vlasti u FBiH?

Roderick Moore: Ako u politici ponavljate neku laž tisuću puta ona postane istina. Međunarodna zajednica i OHR su intervenirali pokušavajući iznaći rješenje posredovanjem.

Glas Srpske: Od te odluke situacija u FBiH se svakim danom dodatno komplicira?

Roderick Moore: Dvije stranke su prekršile Ustav FBiH, a visoki predstavnik je svojom odlukom vratio red i poredak i omogućio uspostavu Vlade koja je funkcionirala dobro. Pogrešno je navoditi da je odluka visokog predstavnika izvor svih problema. Nije riječ o bježanju od odgovornosti, već o suočavanju sa istinom što se dešavalo u FBiH posljednjih godina.

Glas Srpske: U svakoj zemlji SIP je najviša demokratska institucija, koja je uzgred rečeno formirana na inzistiranje međunarodne zajednice, a imali smo situaciju da upravo visoki predstavnik suspendira njenu odluku?

Roderick Moore: Shvaćam vaš argument. Smatram da je upravo zbog tog argumenta visoki predstavnik djelovao vrlo nerado, ali imajmo na umu da je visoki predstavnik u toj odluci imao potporu članova najvećih demokratskih zemalja sa desetljetnom demokratskom tradicijom.

Glas Srpske: Da li je sređenija situacija u RS ili FBiH?

Roderick Moore: U RS. Mislím da je to jasno svima i visoki predstavnik je to pomenuo i u svom izvješću UN. Naravno, ne bih rekao da je tamo raj, no svima je jasno da je RS funkcionalno bolja od FBiH.

Glas Srpske: Kako komentirate ocjene da OHR nije radio na provedbi Daytonskog sporazuma, već na njegovoj razgradnji i da PIC nije daytonska kategorija?

Roderick Moore: Apsolutno se ne slažem sa takvom tvrdnjom. Istina je da PIC nije postojao u Daytonu i da se pojavio tek poslije. Međutim, tvrditi da PIC nema status i da nije validan, je nevaljan argument. Iz Banjaluke često čujemo da OHR ne radi na primjeni Daytonu, da ga razgrađuje, ali nije mi milo što moram kazati da su takve tvrdnje smiješne. Razlog

postojanja OHR-a jest da osigura primjenu Daytonskog sporazuma. Govoriti da OHR djeluje protiv Daytonu, u stvari, znači govoriti da međunarodna zajednica radi protiv međunarodnog sporazuma koji je sama pomogla da bude postignut. Bojim se da u ovoj zemlji ima političara koji na Dayton gledaju kao na jelovnik. Uzimaju one elemente koji im se dopadaju, a odbacuju one koji im se ne dopadaju. Nerealno je očekivati da je jednom kada je Ustav usvojen vrijeme stalo i da neće doći, po potrebi, do njegovog dograđivanja. I Ustav moje zemlje koji je donesen prije 225 godina je pretrpio promjene.

Glas Srpske: Ali u Ustavnom sudu Vaše države ne sjede stranci kao u slučaju BiH gdje su čak trojica?

Roderick Moore: Sve potpisnice Daytonskog sporazuma su se složile sa sudjelovanjem stranaca u toj instituciji.

Glas Srpske: Daytonaska obveza je i da bude uspostavljena međuentitetska linija. Zašto međunarodna zajednica nije ispunila tu obvezu?

Roderick Moore: Znam da NATO i EUFOR na tu odgovornost gledaju vrlo ozbiljno, no mislim da je i tu pristup sličan cjelokupnom sadašnjem pristupu međunarodne zajednice. Oni žele da domaće strane ponude rješenje.

Glas Srpske: Daytonaska obveza je bila i da strani državljani koji su ratovali u BiH budu protjerani, a oni su i dalje tu?

Roderick Moore: Ne mogu baš autoritativno o tome govoriti, jer nisam upoznat sa svim detaljima. Neki od mojih kolega koji i danas ovdje rade sa ponosom su isticali da je proces revizije državljanstava datih tijekom rata bio uspješan. Ne želim stvoriti dojam da međunarodna zajednica u BiH nije griješila, da ne griješi i da ne može pogriješiti. Međunarodna zajednica je napravila mnogo grešaka u BiH i siguran sam da smo činili greške i za vrijeme mog boravka ovdje, međutim, ne vidim da smo napravili grešku oko krupnih stvari.

Glas Srpske: Da li je BiH bliže zatvaranju OHR-a?

Roderick Moore: Zanimljivo pitanje. Ovdje sam već tri godine i mogu reći da sam očekivao da ćemo sada biti na drugom mjestu. Postoji paket „pet plus dva“ uvjeta i ciljeva koje treba ispuniti. Međutim, postoji uvriježena logika da što je BiH bliže Bruxellesu i što se više kreće ka njemu, to je uloga OHR-a manja.

Logično je i to da BiH koja se brže kreće ka EU je BiH koja ispunjava Daytonski sporazum. Naprosto, BiH koja nije privržena Daytonu, nikada i neće stići do EU. A napredak ka EU, znači da je prihvaćen skup prioriteta. U takvom svjetlu ne bi vam trebao visoki predstavnik koji sjedi u Sarajevu i intervenira s vremena na vrijeme. Žao mi je što ću ovo kazati, taj svijet koji sam oslikao, trenutačno ne postoji i nisam siguran da je na vidiku. Ne bih mogao kazati da smo danas bliže zatvaranju OHR-a. Ali ne bi trebalo mnogo da se mišljenje međunarodne zajednice o tome fundamentalno izmijeni.

Glas Srpske: Kada napuštate BiH i tko će Vam biti nasljednik?

Roderick Moore: BiH napuštam početkom srpnja. Znam tko je kandidat i jedino što mogu kazati, jest da mi je on dobar prijatelj, vrlo iskusan diplomat i čovjek sa puno iskustva u regionu, ali ne mogu vam otkriti tko je on.